

HALLINGDAL

Å1

Lokal handlingsplan for Hallingdal, mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

POLITIET

Innhold

Forord.....	2
Hvordan forebygge og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme?	3
Informasjons- og taushetsplikt, samtykke og plikt til å avverge lovbrudd (Strl. § 139)	4
Nye og sammensatte utfordringer	5
SLT-modellen - organisering, styring.....	6
og koordinering	6
Definisjoner og sentrale begreper.....	7
Innsatsområder og tiltak	8
Innsatsområde 1: Sikre samordning, koordinering og samarbeid	10
Innsatsområde 2: Sikre trygge og inkluderende skoler	12
Innsatsområde 3: Sikre tett og målrettet oppfølging av ekstreme personer og miljøer	14
Innsatsområde 4: Sikre informasjon, kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring	17
Tiltaksoversikt	18
Hva gjør jeg ved bekymring?	19
Mulige bekymringstegn.....	20
Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer	21
Viktige telefonnummer	22

Forord

Denne handlingsplanen må sees i sammenheng med regjeringens *Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme* som ble lagt fram i juni 2014. I tillegg må den sees sammen med budsjetter og virksomhetsplaner i Hallingdals kommunene og Sør-Øst politidistrikt.

Med handlingsplanen ønsker Politirådene i Hallingdal å styrke og videreutvikle det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Målet er å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Rekrutteringen til voldelig ekstremisme, ekstreme miljøer skal reduseres. Skal kommunene i Hallingdal være et trygt sted å bo kreves det målrettet forebygging. Kommunene i Hallingdal og Nordre Buskerud politidistrikt legger med denne planen opp til en bred forebyggende dugnad sammen med andre statlige instanser, private og frivillige aktører og det sivile samfunnet forøvrig.

Handlingsplanen er et viktig grunnlag for å utarbeide lokale planer, tiltak og prosjekter og for å samordne og koordinere samarbeidet mellom ulike instanser og organisasjoner. Handlingsplanen rulleres etter behov.

Sted/dato

Solveig Vestenfor
Ordfører i Ål kommune

Pål Kaspar Mikkelerud
Lensmann i Ål

For Sør-Øst Politidistrikt
Regionleder Brit Fyksen

Hvordan forebygge og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme?

Handlingsplanen er ment å være styrende for hvordan samarbeidet mellom politi og kommune skal utføres. Planen vil også fungere som en enkel veileder som kan gi fakta og tips om hvordan vi kan møte, følge opp og forebygge ekstremisme hos unge mennesker. Veiledningen er tiltenkt ansatte i skole, barnevern, helse, kultur, politi m.m. som jobber med unge mennesker. Ansatte i kommunen og politiet har plikt til å forebygge og avverge alvorlige lovbrudd, herunder hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

Veilederen inneholder først litt fakta, dvs. aktuelle definisjoner, begreper, handlings-planer, litteratur, lenker, kontaktpersoner m.m. Du vil også finne tips om bekymringstegn, avklaringer og mulige tiltak.

Når du har drøftet bekymringen med kollegaer og din leder må dere vurdere om andre etater skal kontaktes for samarbeid eller om det skal sendes en bekymringsmelding. Bekymringen følges om nødvendig opp med en avklaring før det eventuelt settes inn relevante, forebyggende tiltak. Det benyttes i hovedsak kjente tiltak og tjenester innenfor skolen, barnevern, helse, kultur, NAV, kriminalomsorg, politi m.m.

Dialog, råd, veiledning og oppfølgingssamtaler med den unge må tilpasses utfordringene, situasjonen og relasjonen til den unge. Bekymringer fra kommunen meldes til politiet, via SLT-koordinator, som igjen vil behandle saken. Alvorlige bekymringer meldes av lokalt politi til Politiets sikkerhetstjeneste (PST).

Informasjons- og taushetsplikt, samtykke og plikt til å avverge lovbrudd (Strl. § 139)

Lov- og regelverk for samarbeid, informasjon og lagring av informasjon m.m. gjelder. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevant. Unges politiske eller religiøse oppfatning er å anse som en sensitiv personopplysning, jf. Personopplysningsloven § 2 (lov nr. 32/2000). Et samarbeid bør i utgangspunktet bygge på samtykke fra den unge, eventuelt dennes foreldre eller foresatte. Det minnes forøvrig om plikten til å avverge alvorlige lovbrudd (avvergelsesplikten).

Straffelovens § 139

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å anmelde til politiet eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgende av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og at det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen vil bli eller er begått. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt [...]

Nye og sammensatte utfordringer

Utfordringer knyttet til kriminalitets-forebygging, hatkriminalitet, voldelig ekstremisme og terror har de senere år blitt langt mer komplekse. Dette skyldes utviklingstendenser og begivenheter internasjonalt, nasjonalt og lokalt. I Norge står terrorhandlingene 22. juli 2011 i en særstilling. Det har i etterkant blitt påpekt at beredskapen og forebyggingen må styrkes.

Utfordringene er sammensatte. Det kan være vanskelig å følge konfliktlinjer, forebygge konflikter og treffe med forebyggingen med tanke på miljøer og personer som kan begå hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Politiet og kommunen skal beskytte ytringsfriheten. Det er lovhjemler og budsjetter som avgjør hvor oppsøkende og omfattende forebyggingen kan være.

Internasjonale begivenheter og endringer har kommet nærmere gjennom samarbeid, handel, og global migrasjon. Internett og sosiale medier kan umiddelbart gi store mengder informasjon om konflikter og begivenheter som på ulike måter kan berøre mennesker i Norge personlig,

religiøst, etnisk, politisk eller økonomisk. Dette har blant annet ført til at antallet som rekrutteres til kamphandlinger i utlandet har økt de siste år.

Regjeringen la i juni 2014 fram en ny handlingsplan, *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*, som skal bidra til å møte utfordringene. Den nye handlingsplanen avløste handlingsplanen *Felles trygghet – felles ansvar* fra 2010. Det kreves et bredt samarbeid lokalt, nasjonal og internasjonalt. Kommunene i Hallingdal og Sør-Øst politidistrikt har behov for å samordne, koordinere og styrke den forebyggende innsatsen. Det kriminalitetsforebyggende arbeidet må «spisses» mot barn, unge og voksne som kan bli utøvere av – eller rammet av – hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

Hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er ofte relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme eller andre ideologisk baserte bevegelser.

SLT-modellen

- organisering, styring og koordinering

Det er SLT-modellen i Hallingdal, med de tverrfaglige gruppene og Sør-Øst politidistrikt som er hovedaktører i denne handlingsplanen. I Hallingdal er det en SLT-koordinator og en tverrfaglig gruppe i hver av de 6 kommunene. Selve koordineringen av handlingsplanen er lagt til SLT-koordinatoren i Hallingdal og ekstremismekoordinatoren på Hønefoss politistasjon. Politirådene i den enkelte Hallingdals kommunen står for den tverrsektorielle styringen.

Politirådet:

Kommunene i Hallingdal har hvert sitt politiråd. Politirådet samordner strategisk det rus- og kriminalitets-forebyggende arbeidet, og arbeidet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Politirådet ledes av de respektive ordførerne i Hallingdals kommunene med lensmannen som nestleder. Politirådet består forøvrig av rådmannen, SLT-koordinatoren for Hallingdal, kommunenes sekretær og formannskapet. Rådmennene involverer de enkelte kommuners kommunalsjefer etter gjeldende sakliste.

SLT-arbeidsgruppe:

I påkommende tilfeller vil de allerede eksisterende tverrfaglige gruppene, fungere som arbeidsgruppe i den kommunen det måtte gjelde. Politirådet i gjeldende kommune vil i en slik sak fungere som en styringsgruppe for arbeidsgruppen. Denne tverrfaglige gruppen i de forskjellige Hallingdals kommunene, er på ledernivå og har med små forskjeller representanter fra barnevern, rektorer fra barne og ungdomsskole, barnehage ledere, rådgivere fra videregående skoler, psykisk helse, ruskonsulent, helsetjenesten, ungdomskonsulent, frisklivs koordinator, nattevandrere, prest, NAV, flykning koordinator, og forebyggende politi. SLT-arbeidsgruppe benyttes til den lokale styringen av det forebyggende arbeidet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

SLT-koordinatoren:

SLT-Koordinatoren for Hallingdal, har ansvaret for den lokale koordineringen innad i kommunene og er kontaktledd ved henvendelser om samarbeid med andre kommuner eller fra øvrige samarbeidspartnere.

Lensmanns kontorene:

Lensmannskontorene i Hallingdal har en forebyggende koordinator som har ett nært samarbeid med Hønefoss politistasjon. Politistasjonen har et forebyggende/ etterretningsavsnitt som er sentralt i arbeidet for å forebygge barne- og ungdomskriminalitet, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. I tillegg har politistasjonen en ekstremismekontakt.

Kontaktforum - forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

I Hallingdal har kommunene valgt å bruke de allerede eksisterende politirådene som kontaktforum for det forebyggende arbeidet i forbindelse med hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Rådene vil etter behov søke kompetanse og forsterkning fra Sør-Øst politidistrikt.

Definisjoner og sentrale begreper

Radikalisering

Radikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål. Prosessen kan være svært kompleks med mange faktorer som spiller inn eller en mer enkel prosess hvor noen få faktorer blir avgjørende.

Hatkriminalitet

Hatkriminalitet er kriminalitet som har rasistiske, fremmedfiendtlige eller homofobiske motiver, eller som på en eller annen måte er begrunnet i fordommer mot person eller gruppe av personer, på grunnlag av deres faktiske eller oppfattede gruppetilhørighet. Voldelig ekstremisme kan være hatkriminalitet. Hatkriminaliteten kan også omfatte trusler, skadeverk m.m. Oslo politidistrikt ga ut en rapport om hatkriminalitet i 2013. Hendelsen i regjeringskvartalet 22.7.2011, og drapet på Benjamin Hermansen på Holmlia i 2001, er de mest alvorlige sakene om hatkriminalitet som har funnet sted i nyere tid.

Voldelig ekstremisme

Med voldelig ekstremisme menes personer og organisasjoner som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Den voldelige ekstremismen kan være relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m.

Nettekstremisme

Nettekstremismen består i å fremme ekstreme ideologier og ytringer på Internett, som kan rammes av straffeloven. Det er forskjell på hatefulle ytringer og hatkriminalitet, men av og til sammenfaller disse to, som hvis meninger kombineres med trusler.

Fremmedkriger

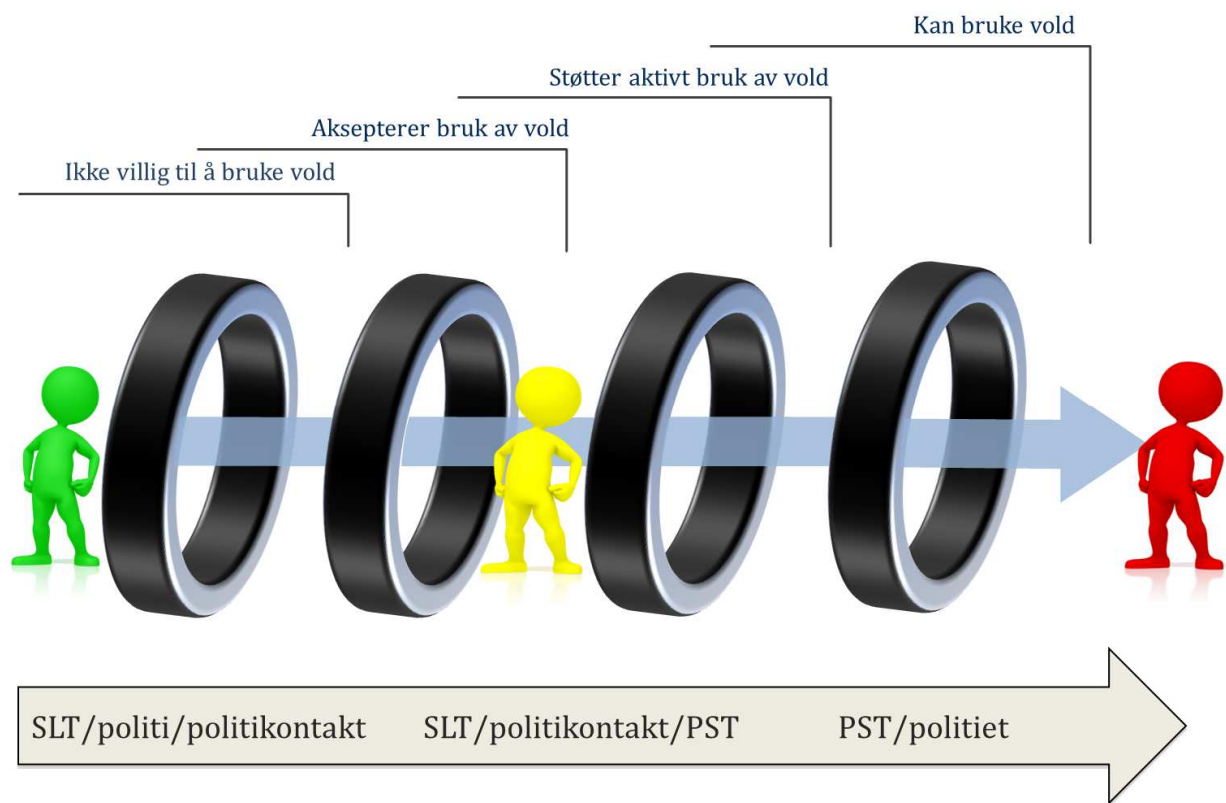
En betegnelse på en privatperson som av ideologiske eller idealistiske årsaker velger å kjempe i væpnede konflikter utenfor sitt eget land. En fremmedkriger i denne sammenhengen må ikke forveksles med en leiesoldat som inngår lønnet kontrakt. Fremmedkrigere kan være både personer som slutter opp om forhåndsdefinerte FN-registrerte terroristorganisasjoner, men kan også være personer som søker tilslutning i regulære militære systemer. Fellesnevneren er den idealistiske motivasjonen.

Avradikalisering

Avradikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i mindre grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål.

Politisk motivert vold

Bruk av vold, eller trusler om vold, med hensikt å oppnå politiske mål.

Radikaliseringstunnelen beskriver stadiene i radikaliseringsprosessen og hvilke forebyggendeaktører som har et ansvar i de ulike fasene

Innsatsområder og tiltak

Det er i Handlingsplanen mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Hallingdals kommunene, nedfelt 20 tiltak. Tiltakene er knyttet til handlingsplanens hovedmål og innsatsområder. Tiltakene er fordelt under innsatsområdene og noen av dem kan plasseres under flere innsatsområder. Tiltakets hovedmål er styrende for hvor det er plassert. En del tiltak er "obligatoriske" eller felles for kommunen og politiet mens andre er tilgjengelige for andre instanser. Noen tiltak er også nedfelt i andre dokumenter som *Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme* (Justis- og beredskaps-departementet 2014).

Handlingsplanen inneholder også kriminalitetsforebyggende tiltak som gjennomføres innenfor de ulike etatenes eller virksomhetenes ordinære arbeid. Grunnen til at de er med i handlingsplaner er fordi de er tverrsektorielle og viktige for helheten i det forebyggende arbeidet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Det presiseres at alle tiltakene i handlingsplanen iverksettes i linje innenfor kommunen, politiet eller andre samarbeidsinstanser.

Tiltakene er fordelt på følgende fire innsatsområder:

- 1. Sikre samordning, koordinering og samarbeid.**
- 2. Sikre trygge og inkluderende skoler gjennom tidlig forebygging**
- 3. Sikre tett og målrettet forebygging og oppfølging av ekstreme personer og miljøer.**
- 4. Sikre informasjon, kompetanseutvikling og kunnskapsoverføring**

Innsatsområde 1:

Sikre samordning, koordinering og samarbeid

TILTAK 1: Nasjonal handlingsplan – oppfølging

Regjeringens *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014)* legger opp til at politirådene og SLT har ansvaret for å koordinere og iverksette forebygging lokalt. Relevante tiltak er under oppfølging. Det satses på et nært samarbeid med statlige instanser som følger opp regjeringens handlingsplan.

Ansvarlig for utføring: Politirådene i Hallingdals kommunene og Sør-Øst politidistrikt.

Forankring i dokumentet: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014)*.

TILTAK 2: Forankring av ansvar for forebygging av hatkriminalitet og ekstremisme i Sør-Øst politidistrikt

Det etableres en stilling som radikaliseringskoordinator i Sør-Øst politidistrikt, på Hønefoss politistasjon. Ved politistasjonen etableres det en ekstremismekontakt som også koordinerer politiets kontakt inn mot de forskjellige trossamfunnene. Samarbeidet med Hallingdals kommunene og PST skal være nært blant annet gjennom ett samarbeid med lensmannskontorene og politirådene i Hallingdal.

Ansvarlig for utføring: Sør-Øst politidistrikt, Hønefoss politistasjon, lensmannskontorene og Hallingdals kommunene.

Forankring i dokumentet: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014)*.

TILTAK 3: Kontaktforum – hatkriminalitet og voldelig ekstremisme

Politirådene i de respektive kommunene brukes som kontaktforum for hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Rådet kaller inn radikaliseringskontakt, PST representant og andre fra Sør-Øst politidistrikts kontor på Hønefoss politistasjon, etter behov. Ordfører, i samarbeid med lensmann og SLT-Koordinator i Hallingdal, kaller inn til felles møter, når dette er ønskelig.

Ansvar for utføring:

Ordfører og lensmann, sammen med SLT-Koordinator for Hallingdal.

TILTAK 4: Kommune, politi og trossamfunn – samarbeidsforum

Ved behov, opprettes et samarbeidsforum mellom trossamfunn, kommune og politi. I samarbeidsforumene kan det arrangeres seminarer, workshops, konferanser m.m. Arbeidet skal bidra til styrke tros- og livssynsdialogen og forebyggingen.

Ansvar for utføring:

Kommune, politi og trossamfunn

TILTAK 5: Samarbeid med frivillige aktører

Kommunen og lensmannskontoret, vil styrke og koordinere samarbeidet med frivillige organisasjoner som arbeider med å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i kommunen. Arbeidet skal bidra til å styrke livssynsdialogen og forebyggingen.

Ansvar for utføring:

Kommune, politi og frivillige organisasjoner

Innsatsområde 2: Sikre trygge og inkluderende skoler

TILTAK 6: Trygt og inkluderende læringsmiljø – motvirke mobbing, krenkelser, vold og hatkriminalitet

På etats- og skolenivå arbeides det med å oppnå et trygt og inkluderende læringsmiljø gjennom en rekke tiltak.

Ansvar for utføring: Utdanningsetaten i samarbeid med relevante etater, fagmiljøer og organisasjoner.

Forankring i dokumenter: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet (2013)*.

TILTAK 7: Radikalisering og ekstremisme – undervisningsopplegg

Det er høsten 2014 utarbeidet et undervisningsopplegg, *Radikalisering og ekstremisme*, for videregående skoler i Oslo, VK 1/VK 2, som er forankret i kompetansemål for samfunnsfag. Materiellet prøves ut og videreutvikles etter behov. Det vurderes, i samråd med statlige myndigheter, om det er behov for mer veilednings- og undervisningsmaterieell til skolene. Det bør vurderes om Buskerud fylkeskommune også burde implementere dette.

Ansvar for utføring: Utdanningsetaten, skolene og politirådene.

TILTAK 8: Dialogmøter, seminarer og konferanser

Det er gjennomført seminarer, konferanser og dialogmøter sentralt, regionalt og konferanse lokalt. Virksomheten videreutvikles i samarbeid med frivillige aktører

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

TILTAK 9: Konflikthåndtering på skolene

Det satses på tiltak for å styrke ungdoms evne og kompetanse til å forebygge og håndtere konflikter, trakassering, trusler, hatkriminalitet, ekstremisme mv. på en konstruktiv måte uten bruk av vold.

Ansvar for utføring: Oppvekst og kultur-tjenesten/skoler, politi, konfliktrådet m.fl.

TILTAK 10: Trygghetsprogram – ofre for hatkriminalitet og voldelig ekstremisme

Trygghetsprogrammet er utviklet ved Manglerud og Stovner politistasjoner i samarbeid med bydelene i stasjonskretsene. Programmet består av samtaler og tilbud om en trygghetsguide, som kan være fra politiet, bydel, skole m.m. Trygghetsprogrammet er benyttet og kan benyttes til ofre for hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Et slikt Trygghetsprogram anbefales opprettet.

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

Forankring i dokumenter: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet* (2013).

TILTAK 11: Voldelig ekstremisme, kriminalitet og psykisk helse – kompetanse og samarbeid

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) skal bistå helsesektoren og andre sektorer med å utvikle kompetanse og tilbud til aktuelle målgrupper. Ekstremisme kan sees i sammenheng med vold, kriminalitet og psykiske problemer. Voldsrisikovurderinger og traumeoppfølging står sentralt

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

Forankring i dokument: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme* (2014).

Innsatsområde 3:

Sikre tett og målrettet oppfølging av ekstreme personer og miljøer

TILTAK 12: Bekymrings-, avklarings- og oppfølgingssamtaler

Bekymringssamtalen er mye benyttet av politiet i arbeidet med unge lovbyggere. Bekymringssamtalen blir, i en videreutviklet utgave, benyttet i arbeidet med å avklare og forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Politiet kan gjennomføre samtaler alene eller i samarbeid med kommunene og/eller andre instanser. Etter behov følges bekymringssamtaler opp med oppfølgingssamtaler.

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

TILTAK 13: Veiledning til foreldre, foresatte, ektefeller og familie

Kommune, skoler og politiet tilrettelegger for informasjon og veiledning til foreldre, foresatte, ektefeller, familier, venner m.m. Det samarbeides med frivillige organisasjoner etter behov.

Ansvar for utføring: Kommune, skole og politi.

Forankring i dokument: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme* (2014)

TILTAK 14: Mentorer

Mentorordningen er et av tiltakene som benyttes overfor unge gjengangere gjennom tett oppfølging og støtte til unge lovbyggere. Mentorene kan følge opp og bistå unge personer fra noen få timer opp til rundt 20 timer per uke. Det er også benyttet mentorer i arbeidet med å forebygge voldelig ekstremisme. Mentorene kan knyttes til ulike sektorer som ungdomssektoren, barnevern, NAV m.m. Det kan benyttes mentorer fra trossamfunn, organisasjoner eller kommunen. En slik mentorordning anbefales opprettet.

Ansvar for utføring: Kommune, politi og politiråd.

TILTAK 15: Ut av ekstreme nettverk og miljøer – individuelle planer

Kommunen og politiet vil sammen søke bistand utenfra for bruk av eventuelle EXIT-strategier mot personer som har tilknytning til voldelig, ekstreme nettverk og miljøer. Det legges vekt på å utvikle individuelle planer tilpasset den enkeltes behov, motivasjon og livssituasjon. Det avklares om det er behov for en nettverksgruppe, samt hvilken virksomhet/ etat som skal koordinere oppfølgingen.

Ansvarlig for utføring: Kommune, politi, PST, Kriminalomsorgen region sør m.fl.

Ekstreme miljøer kan tilby flere forskjellige faktorer som kan oppleves som positive av den radikalisererte

TILTAK 16: Politi-rutiner – oppfølging av personer som kan bli rekruttert til, eller som har deltatt i konflikter og kamphandlinger i privat regi i utlandet.

Politiet har utarbeidet rutiner som ivaretar behovet for oppfølging av personer som kan bli rekruttert til, eller som har deltatt i, konflikter og kamphandlinger i privat regi i utlandet. Kontaktforum - hatkriminalitet og voldelig ekstremisme har ansvar for å følge opp og foreslå revurdering av rutineene.

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

Forankring i dokumenter: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014)*.

TILTAK 17: Ungdomsoppfølging, ungdomsstraff, samfunnsstraff og fengsel

Kommunen, politi og koordineringsgruppen for ungdomsoppfølging og ungdomsstraff, (KOG) vil ha et nært samarbeid med straffegjennomføringsinstansene når det gjelder oppfølgingen av unge radikalisererte og ekstremister. Målet er gjennom støtte og dialog å forebygge, resosialisere og av radikaliserere. Det samarbeides nært med livssynsmedarbeiderne i kriminalomsorgen, jf. tiltak 16 i regjeringens handlingsplan.

Ansvar for utføring: Kommune, politi og KOG.

Forankring i dokumenter: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (2014)*.

TILTAK 18: Personer og ekstremister uten fast bosted i Norge

Det er over år registrert personer i flere av landets kommuner som ikke har fast bosted i Norge. De fleste er asylsøkere eller utlendinger uten lovlig opphold. Det må tas høyde for at det finnes radikalisererte og ekstremister i nevnte grupper, som kommunen og politiet ikke er kjent med. Flere av Hallingdals kommunene har større mottak for flyktninger, og må i samarbeid med politiet, jobbe aktivt for ett godt samarbeid med driverne av mottakene.

Ansvar for utføring: Kommune, politi, UDI, driverne av mottakene, PU, PST m.fl.

Innsatsområde 4: Sikre informasjon, kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring

TILTAK 19: Hatkriminalitet og voldelig ekstremisme på internett

Nettet er arena for kommunikasjon, informasjon, læring og underholdning, men også for trusler, krenkelseser, hatkriminalitet og ekstremisme. Kommunene i Hallingdal og politiet vil øke egen kompetanse om hatkriminalitet og voldelig ekstremisme på sosiale medier og internett. PST vil være sentrale støttespillere i dette arbeidet.

Ansvar for utføring: Kommune og politi.

Forankring i dokumenter: Justis- og beredskapsdepartementet: *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme* (2014).

TILTAK 20: Kurs og opplæring

SLT-Koordinator, politi, medlemmene i de tverrfaglige gruppene m.fl. deltar i ulike former for kurs, opplæring i temaet radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette vil også kunne bli videreført og utviklet til andre målgrupper.

Ansvar for utføring: SLT-Koordinator i Hallingdal, politi, medlemmene i de tverrfaglige gruppene, innen sine fagfelt og i sine miljøer og Sør-Øst politidistrikt.

Tiltaksoversikt

Innsatsområde 1:

Sikre samordning, koordinering og samarbeid

- Tiltak 1:** Nasjonal handlingsplan – oppfølging
 - Tiltak 2:** Forankring av ansvar for forebygging av hatkriminalitet og ekstremisme i Sør-Øst politidistrikt.
 - Tiltak 3:** Kontaktforum – hatkriminalitet og voldelig ekstremisme
 - Tiltak 4:** Samarbeidsforum – kommune, politi og trossamfunn
 - Tiltak 5:** Samarbeid med frivillige aktører
-

Innsatsområde 2:

Sikre trygge og inkluderende skoler

- Tiltak 6:** Trygt og inkluderende læringsmiljø – motvirke mobbing, krenkelser, vold og hatkriminalitet
 - Tiltak 7:** Radikalisering og hatkriminalitet – undervisningsopplegg
 - Tiltak 8:** Dialogmøter, seminarer og konferanser
 - Tiltak 9:** Konfliktbehandling på skolene
 - Tiltak 10:** Trygghetsprogram – ofre for hatkriminalitet og voldelig ekstremisme
 - Tiltak 11:** Voldelig ekstremisme, kriminalitet og psykisk helse – kompetanse og samarbeid
-

Innsatsområde 3:

Sikre tett og målrettet oppfølging av ekstreme personer og miljøer

- Tiltak 12:** Bekymrings-, avklarings- og oppfølgingssamtaler
 - Tiltak 13:** Veiledning og informasjon til foreldre, foresatte, ektefeller og familie
 - Tiltak 14:** Mentorere
 - Tiltak 15:** Ut av ekstreme nettverk og miljøer – individuelle planer
 - Tiltak 16:** Politi-rutiner – oppfølging av personer som kan bli rekruttert til, eller som har deltatt i konflikter eller kamphandlinger i privat regi i utlandet
 - Tiltak 17:** Ungdomsoppfølging, ungdomsstraff, samfunnsstraff og fengsel
 - Tiltak 18:** Personer og ekstremister uten fast bosted i Norge
-

Innsatsområde 4:

Sikre informasjon, kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring

- Tiltak 19:** Hatkriminalitet og voldelig ekstremisme på Internett
- Tiltak 20:** Kurs og opplæring

Hva gjør jeg ved bekymring?

Når du har drøftet bekymringen med kollegaer og din leder må dere vurdere om andre etater skal ha bekymringsmelding eller om andre etater skal kontaktes for samarbeid. Bekymringen følges opp om nødvendig opp med en bekymringssamtale og en avklaring før det eventuelt settes inn relevante, forebyggende tiltak.

TRINN	HANDLING	ANSVARLIG
1	Gå i dialog med den unge Ansatte som er bekymret for og / eller blir oppsøkt av ungdom «kartlegger» mulige bekymringstegn. Drøft eventuelt bekymringene med kollegaer (se <i>Mulige bekymringstegn</i>).	Ansatte
2	Drøft bekymringen Hvis den unge går på skolen så drøftes bekymringen med ledelsen og eventuelt med de pedagogiske og faglige ressurser på skolen (fagteam). Det avtales hvem som har hovedansvaret for å følge opp bekymringen videre.	Ledelsen Skolen Virksomheten
3	Meld bekymringen Skolen/virksomheten kan drøfte saken anonymt med barnevern og/eller lokalt politi (forebyggende avsnitt). Det sendes eventuelt bekymringsmelding til barnevern og/eller politi.	Skolen Virksomheten Barnevern Politi
4	Bekymringssamtale Hvis flere instanser er bekymret for radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme, kan politiet følge opp med en bekymringssamtale med den unge og foreldrene. Svært alvorlige bekymringer meldes videre til PST av lokalt politi.	Politi Barnevern Foresatte
5	Tverretattlig samarbeid Hvem kan følge opp/koordinere arbeidet rundt ungdommen? Lag en plan for å jobbe helhetlig med den unge (Se <i>Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer</i>).	SLT nettverket
6	Oppfølging Oppfølging av tiltakene i planen. Relasjonsbygging og mentorarbeid for å få hjelp med å finne alternativt miljø, moské, jobb, skole, bolig, idrett, nye rutiner, nettverk og sosial deltakelse. Inkluder foresatte i arbeidet.	Alle Mentorer/ tillitsperson Foresatte
7	Meld bekymringen til PST Ved fortsatt alvorlig bekymring meldes saken til PST av det lokale politiet hvis ikke dette er gjort tidligere.	Politi PST

Mulige bekymringstegn

Intensjoner og motivasjon for radikaliserings og ekstremisme er ofte sammensatt: Provosere og utfordre, få oppmerksomhet for egen del – og saken. Få bekreftelse og finne venner, sosiale nettverk og identitet. Søker trygghet og støtte. Ungdomsopprør/ulovlige aksjoner, spenning, status og makt. Moralsk sjokk, reaksjon på krig, overgrep, undertrykkelse, fattigdom m.m.

Stort engasjement knyttet til innvandring og flyktninger, ønsker endringer – eller å gi støtte.

Press/motivasjon/påvirkning som tar utgangspunkt i det transnasjonale familieliv og nettverk.

Det finnes ingen fasit i forebyggende arbeid. Det er snakk om sammensatt motivasjon og eventuelt flere mulige bekymringstegn. Her er noen tips til mulige bekymringstegn eller signaler. Listen er ikke utfyllende:

BEKYMRINGSTEGN

Uttalelser/Ytringer

Eksempler:

- Intoleranse for andres synspunkter
- Fiendebilder – vi og dem
- Konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati
- Legitimerer vold
- Trusler om vold for å nå politiske mål

Interesser/Utseende/Symbolbruk

Eksempler:

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett.
- Endrer utseende, klesdrakt m.m.
- Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner.
- Slutter på skolen, med fritidsaktiviteter m.m.

Aktiviteter

Eksempler:

- Opptatt av ekstremisme på Internett og sosiale medier
- Deltar på demonstrasjoner og voldelige sammenstøt med andre grupper
- Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme
- Hatkriminalitet
- Reisevirksomhet som kan føre til økt radikaliserings og kontakt med ekstremister

Venner og sosiale nettverk

Eksempler:

- Endrer nettverk og omgangskrets
- Omgås med personer og grupper som er kjent for ekstremisme
- Omgås i grupper der det utøves trusler vold og/eller annen kriminell virksomhet
- Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer

	RISIKOFAKTORER	BESKYTTENDE FAKTORER
Personlige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Marginalisert/diskriminert ▪ Mangler tilhørighet/søker tilhørighet ▪ Skolerelaterte problemer ▪ Psykiske problemer ▪ Mangler kunnskap ▪ Traumatiske opplevelser ▪ Søkende etter svar ▪ Individuell sårbarhet ▪ Betrakter seg selv som offer ▪ Mangler selvkontroll/ impulsiv 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reflektert ungdom ▪ Skoleflink ▪ Hobbyer eller aktiv i idrett ▪ Mestringsfølelse ▪ Robust ▪ Opplevelse av mening ▪ Selvtillit ▪ Livskvalitet ▪ God helse
Familiemessige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Påvirkning av transnasjonalt familieliv og nettverk ▪ Dårlig samspill i familien ▪ Foreldre som sliter i forelderrollen ▪ Sosiale problemer i familien ▪ Psykiske problemer i familien ▪ Rusmisbruk ▪ Fattigdom eller arbeidsledighet ▪ Vold eller annen omsorgssvikt ▪ Ekstreme sympatier hos venner, familie eller slekt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ressurssterk familie ▪ Høy sosioøkonomisk status ▪ Støttende foreldre ▪ God kommunikasjon og samspill
Sosiale faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lav sosial status ▪ Mangler tilhørighet/søker tilhørighet ▪ Marginalisert ungdom ▪ Opplevd diskriminering ▪ Negativ påvirkning av venner ▪ Liten/ingen deltakelse i sosiale felleskap ▪ Arbeidsledig ▪ Livsstil som omfatter kriminalitet ▪ Utrygt lokalområde 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Positiv påvirkning av venner ▪ Er i arbeid ▪ Går på skolen ▪ Prososiale venner ▪ Deltakelse i storsamfunnet ▪ Deltakelse i organiserte og/eller uorganiserte aktiviteter. ▪ Trygt lokalområde
Motivasjonsfaktorer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Behov for felleskap ▪ Anerkjennelse ▪ Spenning ▪ Beskyttelse ▪ Ekstremistiske forbilder ▪ Føler at ens religion, kultur, land, nasjon m.m. er under angrep 	
Ideologiske og kulturelle faktorer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politisk debatt – kulturell identitet ▪ Misnøye med sosial og økonomisk urettferdighet ▪ Legitimering og rettferdiggjøring av vold for å nå mål ▪ Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati. ▪ Konspirasjonsteorier ▪ Polariserende fiendebilder 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Forståelse for demokrati, valgfrihet, toleranse og respekt for mangfold. ▪ Kritisk til kilder og informasjon

Viktige telefonnumre

AKTUELLE TELEFONNUMMER:

Politiet	02800
Region lensmann Hallingdal Brit Fyksen	994 98 658
Ål kommune	32 08 50 00
SLT-Koordinator Hallingdal, Ole-Reidar Lågrinn	977 67 693
Hallingdal barneverntjeneste	32 08 53 10
Politikontakt Pål Kaspar Mikkelrud	482 43 451

ANDRE AKTUELLE TELEFONNUMMER:

Arne Stavnes, radikaliseringskontakt, Sør-Øst politidistrikt, Hønefoss politistasjon	32 10 32 10
PST post@pst.politiet.no	23 30 50 00